

oud broek.nl

SEPTEMBER 2014

- *Napoleon brandt zijn vingers*
- *De opa (blootsvoets)
van dokter Tedjoe*
- *Een plakje ouwel voor een cent*

Op de voorpagina (foto: Nico Merkelijn)

Het is al weer een paar maanden geleden dat Dirk en Janny tijdens een overweldigende receptie een welverdiend afscheid namen van hun drukke bestaan met het Sparretje.

Voor de meeste Broekers was het echter niet de Spar maar gewoon Dirk en Janny waar alle noodzakelijke boodschappen konden worden gedaan.

En tezamen met de eveneens immer vroeg aanwezige assistentie van Alie, ook altijd vrolijk en opgewekt, was het ook nog een gezellige, sociale ontmoetingsplek, die zeker door velen zal worden gemist. Het is niet anders. Maar gelukkig blijven ze wel in het dorp en zullen we beslist nog veel van hun leuke en enkele misschien iets minder leuke ervaringen en verhalen mogen horen en/of lezen.

Dirk, Janny en Alie - geweldig bedankt en geniet volop van de volgende episode in jullie leven.

COLOFON

Het bestuur van Vereniging Oud Broek in Waterland:

Naam	Positie	E-mail	Telefoon
Jaap Wortel	Voorzitter	j.j.wortel@hetnet.nl	020- 4031216
Atsie Drijver	Secretaris, Collectie	atsiedrijver@zonnet.nl	020-4031201
Jan Maars	Projecten, Rondleidingen	j.maars@planet.nl	020-4031118 06-53923773
Hillie Honingh	Penningmeester	hilliehoningh@gmail.com	020-4031567
Jan Hoetmer	Bestuurslid Beschermd Dorpsgezicht	sanjan65@hetnet.nl	020-4031614

Frouke Wieringa	Broeker Bijdragen	brawier@xs4all.nl	020-4031858
-----------------	-------------------	-------------------	-------------

Medewerkers: Studio Hans Mulder, Hanneke de Wit, Nico Merkelijn (fotograaf).

Correspondentieadres: Vereniging Oud Broek in Waterland, Buitenweeren 17,
1151 BE Broek in Waterland

E-mail: info@oudbroek.nl • <http://www.oudbroek.nl> • Rabobank: NL44RABO 0310 7021 94

ISSN: 2211-8675

Leny Geugjes-van der Snoek, tijdje weg geweest, maar ze woont er weer:

'Het Roomeinde was vroeger DE winkelstraat'

Ze hielp vanaf haar achtste jaar op de boerderij, zegt Leny Geugjes, die voordat ze in 1968 met Ricus trouwt Van der Snoek heet. "Ik ben gek op beesten. Toen ik tien was, kon ik al prima melken. Mijn vader was er blij mee. We hadden 24 koeien, dat was best veel. Met de hand melken, daar was je een tijdje zoet mee. Als kind maakte ik de uiers schoon en ging ik de koeien voormelken. Mijn vader molk ze af."

Leny en Ricus wonen op de voormalige boerderij, in het midden van het Roomeinde (vanzelfsprekend aan de kant die uitziet op de weilanden). Als je Leny wilt spreken, mag je zo doorlo-

pen, door de oude stallen, naar de kamer. Ricus: "Dat doet iedereen." Haar broer en zus, vertelt Leny, hielden niet zo van het boerenbedrijf.

Ricus komt van verderop, uit het huis naast de begraafplaats. Op de lagere school zijn Leny en hij al vriendjes. Voordat ze trouwen, wonen ze twee jaar samen aan het Zuideinde. Leny: "Dat was toen een schande." Ze verhuizen een paar keer, maar ze blijven aan de zuidkant van het dorp, waar hun zonen Sander en Victor worden geboren.

In 1979 vormen ze een maatschap met Jan van der Snoek, de vader van Leny. "We reden elke dag naar de boerderij, waar inmiddels veertig koeien en dertig geiten liepen. We maakten geiten- en koeienkaas. Biologisch, ja, we hebben altijd biologisch gewerkt."

"Mijn vader was niet het type van steeds maar groter en groter," vertelt Leny. "Hij had geen groot materieel, geen enorme vrachtwagens. Aan stalvergroting deed hij niet. Hij zaaide een deel van het land in met klaver en kruiden, dat was goed voor de kaas. Moest hij kiezen tussen 'goed voor natuur en milieu' en 'meer opbrengst', dan koos hij voor het eerste."

"In het voer zaten geen verkeerde spullen. Koeien worden doorgaans als ze een jaar of vijf oud zijn, afgeserveerd. Onze koeien mochten blijven totdat ze doodgegingen; dan waren ze een jaar of achttien." Om vogeleieren te beschermen, zetten ze kooien over de nesten. Als Staatsbosbeheer bosjes wil aanleggen achter Zuiderwou, protesteert haar vader. Leny: "In die bosjes zouden zich roofvogels gaan schuilhouden."

Ricus en Leny zijn met het houden van koeien gestopt, na een tragisch auto-ongeluk in 1994 waarbij hun zoon Sander om het leven kwam. Leny: "Alle lust verdwijnt uit je leven; alles ligt stil. Ik kon het werk niet meer aan. Ik heb nog altijd verdriet van het verlies van mijn zoon".

Dat blijft." De laatste koe, een roodbonte, moet in die periode nog een kalf krijgen. Ze blijft bij Leny en Ricus totdat ze heeft gekalfd, daarna gaan koe en kalf naar een boer in Katwoude. Leny: "Ik heb 'n uur staan janken - ik ben een echt koeienmens."

Winkelstraat

We schakelen over naar een heel ander onderwerp. "Het Roomeinde," zegt Leny, "was vroeger DE winkelstraat van Broek in Waterland. Beginnend bij het gemeentehuis, had je links Pels, die honing maakte. Het hele dorp kocht honing bij hem; het potje namen de mensen zelf mee. Schuin tegenover Pels zat bakker Van den Boom. Wat rook het daar altijd heerlijk. Hij had zandkoekjes; wij kinderen mochten de kruimels hebben. Lekkerder zandkoekjes heb ik nooit gegeten."

Pandje Van den Boom aan het Roomeinde

"Van den Boom had een hondenkar, waarmee hij naar de Broekmeer, Zuiderwoude en richting Zunderdorp trok," gaat Leny verder. "Daar spraken men schande van, dat die hond de kar moest trekken, maar volgens mij vond het dier 't heerlijk". Verderop aan de overkant, waar nu Kwakman woont, vind je in die tijd Dekker, die eieren en kippen verkoopt.

De hondenkar

We blijven in gedachten aan het oversteken, nu weer naar het manufactuurwinkeltje van Annie Swart. Ze heeft stofjes, kinderkleding, ondergoed en ze maakt prachtige etalages. Iedereen noemt haar Annie. "Annie verkocht alles, en als ze het na lang zoeken nog niet kon vinden, bestelde ze het. Zelf kon ze heel mooi breien. Ze bewaarde alles, sommige knotten wol vielen uit elkaar van oudheid. Kwam je voor knopen, dan haalde ze de pot uit de stelling, keerde hem om op de toonbank en dan zei ze: zoek maar uit."

"En dan zijn we nu," zegt Leny op de bank in haar huiskamer, "dus aangeland bij onze boerderij." Ricus verkoopt er tot 1994 als 'Domme Dirk' biologische kaas, boter, groente en wijn.

"Rechts hiernaast achter de boerderij zat Kooijman, die met een een handkar vuilnis en schillen ophaalde. Vlakbij woonde de groenteman, Tjeerd Nooij, die heel trots was op zijn nieuwe aanschaf, een aardappelschraapmachine. Ernaast, waar nu Ada en Karina wonen, had je een timmerman."

Annie Swart in haar winkeltje

Verderop aan de overkant heeft Piet Ruijterman een kruidenierswinkel. "Oom Piet: hij was de broer van mijn moeder; mijn grootvader was ook kruidenier. In drukke tijden heb ik nog wel geholpen in het winkeltje. Alles werd los verkocht: rijst, zout, drop. Snoepjes werden uit een grote fles in een puntzak gedaan. Het is niet meer voor te stellen, maar zelfs petroleum voor huislampen werd los verkocht."

Piet Ruijterman brengt boodschappen naar Zuiderwoude, Uitdam en Holysloot. "Ricus, oom Piet en ik hebben eens op oudjaarsavond met een slee over de Holysloter Die boodschappen naar een vrouw in Uitdam gebracht. We namen medicijnen en de krant voor haar mee. Was die vrouw witheet, omdat de suikerzak was gescheurd."

Vervolgens komen we bij schoenmaker Snieder in het grote huis dat uitsteekt in de bocht. Leny: "We droegen naaldhakken, gingen we dansen, waren die hakken weer kapot. Dan zei Snieder-

tje, een vreselijk leuke man: kom maar hier met die schoenen, ik heb nog wel hoesjes om over de hakken heen te doen." Ten slotte zit er in die tijd ook nog een tandarts aan het Roomeinde, Hoedeman, vlak voor de brug.

"Je deed vroeger veel voor je burens," vertelt Leny. "Dan zei mijn grootmoeder, die ook een winkeltje had: ga eens even kijken bij die ouwe Kranenburg, hij is de hele dag nog niet hier geweest. Ze bracht hem dagelijks een pannetje eten. Annie Swart bracht ook altijd eten; dat vond ze heel gewoon. Ik kook toch elke dag, zei ze."

Het Roomeinde is in Leny's jeugd een geweldige buurt. Na het eten komen alle kinderen naar buiten om te ballen, hinkelen of bokje te springen. "De buurt had nog iets over van heel vroeger, toen het hier De Ruige Hoek werd genoemd, omdat er veel zeebonken woonden. Later hebben we hier heel wat feesten gevierd. Ook nu wonen er nog best aardige mensen, maar zoals vroeger, zo wordt het nooit meer."

HdW

Eendenhuisje

Afgelopen winter hebben we het eendenhuisje in het Havenrak enkele maanden moeten missen.

Tallose reacties kregen we van dorpsgenoten, met de vraag wat er mee was gebeurd. Eind april, na de terugkeer, wederom veel reacties, maar nu blijde. Geheel gerestaureerd, nieuw dak en opnieuw in de verf.

Een speciaal woord van dank aan ons bestuurslid Jan Hoetmer is naar onze mening op

zijn plaats. Heel wat vrije dagen heeft Jan erin gestoken, om het huisje in alle glorie weer in het Havenrak terug te kunnen zetten.

Niet alleen waren veel Broekers er blij mee, maar ook de eenden hadden het huisje gemist. Geloof het of niet, maar voordat het huisje goed en wel was verankerd, zaten de eerste eenden er al weer in.

Napoleon brandt zijn vingers in Broek in Waterland

Op 15 oktober 1811 bezocht eerst keizer Napoleon Broek in Waterland en een aantal dagen later, op aanraden van haar echtgenoot, ook Marie Louise. Burgemeester Harmen Jansz. Bakker (1754 -1821) ontvangt hen en doet verslag. Napoleon en Marie Louise maakten in de maand oktober van 1811 een rondreis door Nederland. Ze verbleven twee weken in Noord-Holland, en Napoleon reisde helemaal tot aan Texel. Nederland maakte sinds 1810 deel uit van het Franse keizerrijk. De reis was vooral een inspectie- en kennismakingsreis, maar Napoleon gunde zichzelf ook wel een enkel toeristisch uitstapje, zoals naar Broek in Waterland.

Gezicht op Broek

Broek over 't Havenrak te zien

Broek in Waterland was een verplicht nummer voor de buitenlandse toerist in de 18de en 19de eeuw. In hun verslagen verbazen deze reizigers zich vooral over de uitzonderlijke properheid van het dorp, de tuintjes in postzegelformaat en de pastelkleuren waarin de houten huizen geleverd zijn. Broek was op dat moment geen schippersdorp meer; veepest en overstromingen hadden een einde gemaakt aan de veehouderij. Begin 19de eeuw, tijdens Napoleons bezoek,

waren het vooral de handel en het verzekeringswezen waarmee de inwoners hun geld verdienen. Dan is het een stuk makkelijker de boel proper te houden.

Hoogst vereerd

Keizer Napoleon werd op dinsdagochtend 15 oktober 1811 feestelijk welkom geheten door burgemeester Harmen Jansz. Bakker en notaris Gerrit de Ruyter. Er waren, zoals overal op zijn reis door Holland, voorbereidende maatregelen genomen. Er stonden erebogen in het dorp. De klok werd geluid, er hingen vlaggen op de kerk en het weeshuis, schrijft burgemeester Bakker, en de eigenaar van de meelmolen, alsmede de vaartuigen, die zich alsdan op onze plaats bevinden "werd bevolen dat zij hunne vreugde ten duidelijksten te kennen geven". Het verhaal gaat dat de keizer zijn schoenen heeft uitgetrokken bij een of meerdere huizen. Dat werd in die tijd van elke bezoeker geëist door de propere Broekse vrouwen. Hilarisch is het (verzonnen?) verhaal, dat Napoleon in de keuken van de burgemeester een pan oplichtte, die nog roodgloeiend was van het vuur, en zijn vingers brandde.

Bezoek Broek

De keizer lijkt onder de indruk te zijn geweest van het dorp, want hij schreef diezelfde dag nog een brief aan zijn echtgenote Marie Louise, die in Amsterdam was gebleven. De brief begint met "Mijn vriendin" en eindigt met "Geheel de jouwe, je NAP". Hij raadt haar aan het dorp te bezoeken: "Ik wil je zeggen het dorp Broek te bezoeken, je kunt ook naar Haarlem gaan".

Het bericht van de keizer is waarschijnlijk met grote spoed aan zijn gemalin overgebracht, want al dezelfde dag besluit ook zij naar Broek in Waterland te gaan. Daarbij bezoekt zij een woning, volgens de overlevering zou ze die via de "porte fatale" hebben betreden. Sommige van de houten huizen in Broek hebben een ceremoniële voordeur die alleen werd gebruikt bij bruiloften of begrafenissen, de zogenaamde dooddeur. "Dood en bruid gaan de voordeur uit", luidt een rijmpje. Verder is Marie Louise mogelijk in de sierlijke koepel aan het water geweest (waarschijnlijk die van Bakker).

Melling

Het dorp dat Napoleon en Marie Louise in 1811 hebben gezien is nog behoorlijk hetzelfde gebleven. Dat is bv. te zien op het schilderij "Gezicht op Broek" dat Antoine-Ignace Melling in 1812 schilderde en waarvan hier nu nog een kopie staat aan het Havenrak. Het bord staat ongeveer op de plek waar Melling zijn gezicht op Broek heeft geschilderd.

De Duitse kunstschilder Antoine-Ignace Melling (1763- 1831) was in dienst van de keizer; zijn opdracht was om permanent prenten te leveren aan het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In 1812 bezocht Melling de keizerlijke departementen in het noorden, waaronder Holland, om steden en dorpen vast te leggen. Hij was onder andere in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Arnhem en Middelburg. En dus in Broek in Waterland.

Ron Drost, rond de jaren vijftig op de openbare lagere school aan het Roomeinde:

'Je kijkt uit het raam en wilt alleen maar spelen'

"Meester Smit," vertelt Ron Drost, "spaarde zijn grieven. Hij noteerde iedere dag wie, wat had uitgevreten. Stond jouw naam op zijn lijstje, dan kreeg je er eind van de week, op vrijdagmiddag, van langs."

Ron Drost, in 1939 geboren in Broek in Waterland, woont met zijn ouders en tien jaar oudere broer Ruud na de oorlog in Amsterdam-noord. In 1948 trekt het gezin in in Het Beroemde Huis op de nummers 10-14 aan de Erven. Het deelt de woning met de families Mul en Wiedemeijer.

Op de lagere school, vlakbij aan het Roomeinde, komt Ron in de derde klas terecht bij meester Post, die ook de vierde klas onder zijn hoede heeft. "Een soort pad in het midden scheidde de klassen drie en vier. De ene klas werd aan het werk gezet, de andere kreeg uitleg van de meester." Met straffe hand orde houden, is heel gewoon. "Was meester Post erg boos, dan ging hij op een bank staan, pakte je bij je haar en schudde je heen en weer. Ik ben eens met een hele pluk haar in mijn hand thuisgekomen. Mijn moeder protesteerde en mijn broer dreigde meester Post terug te pakken, maar dat haalde niets uit."

De zesde klas in 1951. Achterste rij vlnr: Jaap de Gier, Jan Mulder, Jan Hoetmer, meester Smit, Andries Nooij, Wouter Terpstra, Henk Bolks, Piet van Zaanen, Ron Drost, Jan Groot Pzn, Jan Vlietstra, Dick Witteveen, Arie Boonders. Voorste rij vlnr: Vera Lind Kelk, Eefje (later Edy) van den Boom, Martha de Wit, Alie Visser en Nel Beunder.

Meester Post speelt viool; heeft hij een goede bui, dan wil hij de kinderen weleens wat laten horen. "Hij speelde ook luchtviool; dan had hij zijn instrument niet bij zich, maar maakte in de lucht gebaren alsof hij speelde." Maak je het te bont, dan word je de klas uitgestuurd. "Moest je de hele middag in een hokje zitten, waarin de pennetjes en andere voorraden lagen."

Voor Ron is het in het begin lastig zijn plekje te veroveren binnen de groep waarin iedereen elkaar kent. "Maar na een goeie knokpartij werd ik geaccepteerd." Gepest wordt er ook op school, in bepaalde periodes, maar het lijkt erbij te horen. "Je moest leren je te handhaven." Verliefd? "Zeker, doorgaans op de populaire meisjes en meestal in stilte."

In de vijfde en zesde klas heerst meester Smit, die ook hoofd van de school is, 'een echt ouderwetse dorpsonderwijzer'. Hij woont met zijn vrouw aan het Kerkplein, in het latere postkantoor. "Ze liepen nooit gearmd. Meester Smit had altijd een hoedje op, zijn vrouw was een statige dame, het grijze haar in een wrong."

Notabelen

Smit hoort tot de notabelen, met dokter Parrée, de burgemeester, gemeentesecretaris Van Dieren. "Er was ook standsverschil tussen rijke boeren en kleinere boeren en arbeiders. Wij schreven met kroontjespen, maar een kind van rijkere ouders kwam met een vulpen aanzetten."

"Dokter Parrée was een geweldige verschijning, die 's winters zijn patiënten met een arrenslee bezocht. Als je de hoofdonderwijzer tegenkwam, moest je er goed aan denken dat je 'dag meester' zei, anders kreeg je de volgende dag op je kop."

Bij meester Smit leer je veel: goed rekenen, taal, schoonschrijven en zeker ook het zingen van volks- en vaderlandse liederen. Op Koninginnedag dirigeert Smit naast de burgemeester op het bordes van het gemeentehuis de kinderen, die het Wilhelmus zingen. "Smit leerde je feiten aan de hand van vragen zoals: wat is zwaarder, een pond lood of een pond veren?"

Gymles is er ook. "Maar dat is meer van: we leggen een balk neer, en daar lopen we over. En touwklimmen; daar hielden de jongens van." Bij de voorbereidingen voor het kerstspel heeft meester Smit de regie in handen. "Was je te laat voor een repetitie, dan zwaaide er wat."

Een keer per jaar gaan ze allemaal naar het Havenrak, waar dan nog veel notenbomen staan. Noten knuppelen, noten rapen. "Meester Smit zag er op toe, dat iedereen evenveel noten kreeg." Ze spelen veel buiten. Ron: "De school had hoge ramen, je keek verlangend naar buiten, zag de vogels vliegen en dan dacht je: wanneer kan ik eindelijk gaan spelen."

In weer en wind. "Mijn moeder zei weleens: kom nou toch eens even binnen. Als je buiten bent gewend, antwoordde ik, kun je binnen niet meer wennen. We deden diefje-met-verlos, in september was het knikkeren, en we sjouwden met de stenen die achter het gemeentehuis lagen voor de bestrating." Ze spelen comboy en indiaantje. "De indianen smeerden zich in met prut uit de sloot."

Ze hebben vrij spel ver de weilanden in; in het voorjaar rapen ze eieren, halen kraaiennesten leeg. "Kievits- en eendeneieren werden wel gegeten, maar de meeste eieren bliezen we uit. Je

hield een wedstrijd wie de mooiste verzameling had." Ze zijn slim. "We haalden bij een nest een of twee eieren weg, de watervogel legde opnieuw eieren en dan kwamen wij weer..."

Zwemles

Ron leert, net als zo ongeveer alle Broeker kinderen, zwemmen bij meester Pieters vanaf de steiger aan de Erven. Vlakbij huis. "Ik ging met mijn zwembroek aan naar het water toe. In zes weken heb ik leren zwemmen. Ik was zeer vereerd toen burgemeester Paul mij vroeg of ik, toen andere kinderen voor hun diploma moesten zwemmen, in een roeibootje wilde mee varen voor het geval een kind in nood raakte."

Ze bouwen een vlot waarmee ze 's zomers naar het Boze Meertje varen voor een zeeslag met 'de Zuiderwouers'. "Op een zeker moment is een jongen uit Zuidwoude bijna verdrongen. Toen hadden we het gehad met onze zeeslagen, dat deden we nooit meer."

Bij Drost eten ze 's middags brood en 's avonds warm. "Dat was uitzonderlijk, het kwam doordat mijn vader in Amsterdam werkte." Brood van Van de Vegte met kaas of tomaten en aardbeien uit de tuin. "Soms mocht je als de bakker langskwam voor vijf cent een kadetje halen."

In de kersttijd brengt Ron brood rond voor Van de Vegte aan het Havenrak waar nu Imke en Cees Pels zitten. 's Zomers is het helpen hooien bij Wiedemeijer, om een centje te verdienen voor de kermis.

Bakker Olij, ook aan het Havenrak, verkoopt ouwel, die hij gebruikt om er de kosmakronen op te leggen. "Voor een cent kon je een plakje ouwel krijgen. Het waren stapeltjes. Olij maakte met zijn tong zijn duim nat en haalde één plakje voor je van het stapeltje af."

Aan het eind van het laatste schooljaar is er een soort test. "Het bizarre was, dat de kinderen van gegoede ouders vaker het advies kregen: mulo of hbs. Kinderen van eenvoudige komaf werden eerder geschikt geacht voor de ambacht- of de huishoudschool. Ik kwam toch nog op de mulo terecht, daarna op de hbs en uiteindelijk heb ik maritieme geschiedenis gestudeerd."

Voor de foto gaat Ron Drost samen met Nico Merkelijn naar de oude school, waarin nu kunstenaar Heleen Levano en Eric Claus woont en werkt. Ron: "De school ziet er niet meer uit als vroeger. Aan de voorkant zat een houten baldakijn. Dat hout is in de oorlog weggehaald en als brandhout opgestookt."

De bakkerij van bakker Olij, "In den Duvekater". Rechts zie je treetjes en in het hek is een opening zodat je linksaf bij de openstaande deur kwam.

Huisarts Tedjoe op zoek naar zijn wortels in India

Zijn opa, zegt dokter S. Tedjoe, heeft nooit van zijn leven schoenen gedragen. "Mijn tantes wilden opa eens uit Suriname hierheen halen om hem Nederland te laten zien. Maar dan moet je wel schoenen aan, anders laat de piloot je niet in het vliegtuig, hadden ze gezegd. Niks ervan, antwoordde opa - en hij kwam niet."

Tedjoe, drie jaar huisarts in Broek in Waterland, vertelde na de jaarvergadering van Vereniging Oud Broek in Waterland, in mei in Het Broeker Huis, over zijn wortels in India. Het werd een prachtig verhaal, dat begon in het geboorteland van Tedjoe, Suriname, een nog veel groter smeltkroes met nog veel meer bevolkingsgroepen dan we al dachten.

Suriname was tot 1975 ruim drie eeuwen lang een kolonie van Nederland. In 1667 veroverde de Zeeuw Abraham Crijnssen het land op de Engelsen. Uit Afrika werden slaven gehaald, die op plantages suiker, koffie, cacao katoen en tabak verbouwden. Nadat in 1863 de slavernij was afgeschaft, werden 36.000 slaven 'vrije' burgers, die nog tien jaar op de plantages moesten blijven werken, nu tegen beloning.

Geen slaven meer om het zware werk te doen: wat nu? Nederland ging arbeidskrachten werven in het noordoosten van India. Op 5 juni 1873 arriveerde een eerste schip met Hindoestaanse immigranten; in 1916 telde Suriname 33.000 Hindoestanen. "Zij werkten zich op tot de, in economisch opzicht, meest succesvolle bevolkingsgroep," zegt Tedjoe, wiens opa van vaderskant - de man op de blote voeten - uit India kwam.

Tedjoe vertelt dat hij, toen rond 1998 de immigratie-archieven werden gedigitaliseerd, 'als een

Opa Soerdjballi Tedjoe en oma Soekhia Harpal omstreeks 1970

gek is gaan zoeken'. Hij wilde alles weten over het verleden van zijn opa, die ongeveer (hij wist het niet precies) in 1903 werd geboren. Opa die tot de Ahir behoorde, een lage kaste van koeienhouders en landbouwers, woonde in het dorpje Kheria. Dat ligt op het verre platteland van de deelstaat Uttar-Pradesh.

De opa van Tedjoe was een jaar of vier, toen hij met zijn moeder en zijn negen maanden oude zusje via Calcutta naar Suriname emigreerde. Op het scherm, waarop hij tal van dia's toont, laat de huisarts het arbeidscontract zien, dat van 1907 tot 1912 liep. Na het verlopen van het contract mochten de Indiërs kiezen: terug naar huis of blijven. Twee op de drie contractanten bleven in Suriname in de landbouw werken.

Opa's dorp

Tedjoe wilde het weleens zien, het dorp van grootvader Soerdjballi Tedjoe; in 2009 ging hij erheen. Kheria is een klein dorp met misschien tweehonderd inwoners. "Ja, ze hebben er wel televisie en mobiele telefoon," antwoordt Tedjoe op een vraag uit de zaal. De inwoners verbouwen rijst en tarwe, ze houden koeien. "Verder is er niks te doen, dus zitten de mannen vaak te niksen. Velen trekken weg naar de grote steden."

De dorpingen voelden zich vereerd met het bezoek van Tedjoe. "Ze wilden mijn voeten aanraken omdat ik de kleinzoon ben van een dorpsgenoot, die honderd jaar geleden uit Kheria emigreerde. Ze waren er trots op dat ik, afkomstig uit een lage kaste, dokter ben geworden. Ik spreek hun dialect, ben traditoneel in het huwelijk getreden net zoals zij dat doen. Ze vroegen me te blijven slapen en wilden een volksfeest organiseren, maar dat ging me wat te ver."

Enmaal weer thuis hoorde Tedjoe over een man in India, die meende een familielid van de huisarts te hebben opgespoord. Zou het wat zijn? In 2011 ging Tedjoe weer naar opa's geboortedorp, nu met materiaal om het dna van dat 'familielid' te testen. Helaas: geen familie. De huisarts nam wel een emmertje zand uit Kheria mee naar Suriname, dat hij intussen heeft uitgestrooid op het graf van zijn grootvader.

Tedjoe heeft nog een mooie uitsmijter. Als afstammeling van Indiërs, vertelt hij, geniet je tot de vierde generatie bepaalde voordelen. Je moet een PIO (Persons of Indian Origin) Card aanvragen; vervolgens heb je geen visum nodig voor India en mag je er werken en land kopen. "Je kunt er zelfs gratis naar de universiteit. Wie weet, is dat iets voor mijn kinderen."

HdW

LOSSE KOEIEN

In de zeventiger jaren kon je nog met "losse koeien" door het dorp gaan.

Hugo Spaans b.v. boerde op Leeteinde 8 en had land aan de Keerngouw. Ook Boschma Eilandweg 7, verweidde zijn koeien op deze manier.

“Broeker Brouwseltjes”

LUXE

(uit de Broeker Gemeenschap, juni 1948)

Ja, die belasting tegenwoordig, dat is wat... Zulke extreme voorwerpen kan je tegenwoordig niet bezitten, of Lieftinck* weet er van te vertellen dat het luxe is, waardoor je weer een kleine bijdrage aan de Gemeente of de Staat kunt schenken. Zelfs voor honden. Hoe vreselijk vergezocht om een hond als luxe te beschouwen! Ik vrees dat Zijne Excellentie zelf geen hond bezit, anders zou hij zeker zijn collega Drees** adviseren om iedere hondenbezitter een honden opslag te verstrekken.

Een hond luxe ...

Zodra ze op dit ondermaanse zijn verschenen, kan je beginnen ze met de dweil en kolenschop achterna te rennen, om uit de meest afgelegen hoekjes tweeërlei spijverteringsresten te verwijderen. En zodra is deze “laat maar lopen” periode achter de rug of vele andere moeilijkheden komen er voor in de plaats. Als ze niet ziek zijn, dan hebben ze wel luizen, en hebben ze geen luizen dan hebben ze wel vlooiën, en hebben ze geen vlooiën dan

hebben ze wel jongen, en hebben ze geen jongen, nou, dan krijgen ze die nog wel. Ik heb gelukkig een reu, die echter last van eczeem heeft. Hoe het ook zij, zowel de hondeneigenaar, als de honden zelf, murmureren hevig tegen de nieuwe maatregelen. Ja, ook de honden zelf. Het zal je gebeuren dat de hele dag zo'n medaille onder je kinnebak hangt te bengelen! Om de zenuwen van te krijgen! Verschillende honden hebben reeds een ernstig protest laten horen, maar zonder resultaat. De oppositie richt zich natuurlijk vooral tegen het Gemeentehuis en des zelfs bewoners, en een samenzwering is op touw gezet om daadwerkelijke bewijzen op de Raadhuisstoep te deponeren. Inmiddels heeft al de hond van de heer Spier een overval uit hinderlaag gepleegd op onze argeloze gemeente - secretaris, de heer van Dieren (de vader van Lies Dobber).

Een flinke penetratie in diens pantalon was het trieste resultaat. In de hondenwereld is dit het gesprek van de dag, en voelt men er zich zeer voldaan over. Maar wie kan het slachtoffer van dit hondenverzet schadeloos stellen? De baas van de dader! Een hond luxe?! Bah!!

* Piet Lieftinck, minister van financiën

** Willem Drees, minister-president

TENTOONSTELLING TEKENINGEN PETER SPIER IN BROEKER KERK

Na de zeer succesvolle tentoonstelling van werk van Peter Spier, vorig jaar, is nu in de Broeker kerk een nieuwe expositie. Ging het vorig jaar vooral om tekeningen van plekken in Broek in Waterland, nu richt de blik zich naar verder weg in de omgeving.

De bijna zestig kunstwerken zijn groter, dan de tekeningen die we eerder te zien kregen. Peter Spier koos onder meer de afgeknotte molen tussen Broek in Waterland en Monnickendam, de havens van Monnickendam en Uitdam, de pont over het IJ en Enkhuizen en De Rijk als onderwerp.

Peter Spier, geboren in 1927, groeit op aan de Erven in Broek in Waterland. Hij is de zoon van de

bekende illustrator Jo Spier. In 1951 emigreert hij naar de VS, waar hij nog altijd woont. Hij wordt er een succesvol illustrator en tekenaar/schrijver van kinderboeken. Zijn Noah's Ark wordt bekroond met de Lewis Carroll Shelf Award.

De tentoonstelling is t/m 27 september te bezichtigen op zondag en maandag van 13-16 uur, van dinsdag tot en met zaterdag van 10-16 uur.

U kunt intekenen op reproducties van het werk van Peter Spier; ze kosten € 15,- per stuk.

Op de achterpagina van dit boekje ziet u de tekening, die vorig jaar het best is verkocht.

VERSLAG JAARVERGADERING

Klimrozen langs de muren

Vereniging Oud Broek in Waterland telt vijfhonderd leden. “En dat op een totaal van elfhonderd voordeuren. Geweldig,” zegt waarnemend voorzitter Jan Maars tijdens de jaarvergadering van de vereniging op 6 mei. “Bovendien zijn veertig vrijwilligers actief, onder wie steeds meer jongeren.”

Maars deelt mee dat het bestuur, dat eerder niet tegen afbraak van de woningen aan het Burgemeester Paul Plantsoen was gekant, zijn mening heeft herzien. De woningen moeten blijven, maar de entree tot het dorp mag wel wat worden verfraaid. Klimrozen langs de muren misschien?

Jaap Blakborn vraagt of belangrijke kwesties als deze voortaan aan de leden kunnen worden voorgelegd, voordat het bestuur een standpunt inneemt. Maars vindt dat idee het overwegen waard; hij zal het met zijn medebestuurleden bespreken.

Aagje Bruijn bedankt als bestuurslid, maar zal archieven blijven doorspitten. Maars: “Aagje heeft meer dan tienduizend krantenberichten opgespoord, waarin Broek in Waterland voorkomt. Samen met Atsje Drijver heeft zij er 2.500 gescand, die door Sytze Boschma op de website zijn gezet. Kijkt u maar eens op www.oudbroek.nl”

Jaap Wortel, echtgenoot van Aagje, wordt de nieuwe voorzitter van de vereniging. Penningmeester Hillie Honingh laat weten, dat de vereniging goed bij kas zit. Voor de viering volgend jaar van het vijftigjarig bestaan van Vereniging Oud Broek in Waterland hoeven we ons, wat de financiën betreft, geen zorgen te maken.

Werncke Husslage vraagt of, net als bij het veertigjarig bestaan, weer historische figuren door Broek in Waterland zullen trekken. Willem Wiarda oppert dat Husslage met zijn gevolg een ‘schouw’ kan houden van de straten. Tot 1956 werden van gemeentewege de straten aan een schouw (inspectie) onderworpen.

Het gouden jubileum wordt in de zomer van 2015 gevierd met de uitgave van ‘Het Broeker Boek, recent verleden, heden, blik op de toekomst’. Voormalig voorzitter Dick Broeder van Vereniging Oud Broek in Waterland is de drijvende kracht achter het boek, dat wordt geschreven door zeven inwoners van ons dorp. Historisch bureau Verhoog & Warmerdam verzorgt de uitgave. Sponsors zijn (nog steeds) welkom.

Jaap Wortel

